

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/25/2023
Identifikačné číslo spisu:	8117221676
Dátum vydania rozhodnutia:	23.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8117221676.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej, v spore žalobkyne Dopravné stavby, a.s., Námestie sv. Michala 4, Jaslovské Bohunice, IČO: 36 834 921, zastúpenej spoločnosťou BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Laurinská 4, Bratislava, IČO: 36 833 533, proti žalovanému Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, Prešov, IČO: 37 870 475, za účasti intervenientky na strane žalovaného UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., Želetavská 1, 140 92 Praha, Česká republika, IČ: 649 48 242, organizačná zložka UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., pobočka zahraničnej banky, Šancová 1/A, Bratislava, IČO: 47 251 336, o zaplatenie 1 040 572,79 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. októbra 2020 č. k. 7Cob/63/2020-277, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. októbra 2020 č. k. 7Cob/63/2020-277 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu v Prešove z 21. januára 2021 č. k. 18Cb/215/2017-303 v spojení s uznesením Okresného súdu v Prešove z 15. júna 2021 č. k. 18Cb/215/2017-341 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. februára 2020 č. k. 18Cb/215/2017-222 zamietol žalobu a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalovaný a intervenientka majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 20. októbra 2020 č. k. 7Cob/63/2020-277 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP v spojení s § 387 ods. 2 CSP potvrdil a zároveň rozhodol, že žalovaný a intervenientka majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v rozsahu 100%.

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že prejednal vec podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie

žalobkyne nie je dôvodné. Skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol, pričom odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu, nemožno mať pochybnosti o správnosti právneho posúdenia prejednávanej veci a neboli zistené žiadne vady, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo porušenie práva na spravodlivý proces vo vzťahu k žalobkyni.

4. Uznesením z 21. januára 2021 č. k. 18Cb/215/2017-303 súd prvej inštancie rozhodol o výške trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj o výške trov odvolacieho konania intervenientky na strane žalovaného a zároveň žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Následne po podaní sťažnosti žalobkyne proti uvedenému uzneseniu uznesením z 15. júna 2021 č. k. 18Cb/215/2017-341 súd prvej inštancie výšku trov pôvodne priznaných uznesením z 21. januára 2021 č. k. 18Cb/215/2017-303 zmenil a druhým výrokom v prevyšujúcej časti sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) v zákonnej lehote dňa 2. marca 2021 dovolanie, v ktorom navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolačný súd“ alebo „NS SR“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, ako žalobkyňa navrhla v bode 16 žaloby, alternatívne aby ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

6. Následne v podaní doručenom súdu dňa 6. februára 2023 nazvanom „Zúženie dovolacích dôvodov“ dovolateľka uviedla, že berie dovolanie v časti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý spočíval v tom, že odvolací súd jej ako žalobkyni neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, späť. Naďalej zotrvala na dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7. Vzhľadom na skutočnosť, že zmenu uplatnených dovolacích dôvodov žalovaná uplatnila až po uplynutí lehoty na podanie dovolania, súd na ňu s poukazom na ustanovenie § 434 CSP neprihliadol. V tejto súvislosti dovolačný súd poukazuje aj na bod 17. odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu z 29. mája 2020 vo veci vedenej pod sp. zn. 4Obdo/31/2019, podľa ktorého ustanovenie § 446 CSP upravujúce (čiastočné) späťvzatie dovolania sa vzťahuje len na rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda dovolaním, nie však na uplatnený dovolačný dôvod. Taktiež podľa bodu 33. odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. novembra 2017 vo veci vedenej pod sp. zn. 1Obdo/19/2017 ide v prípade oznámenia dovolateľa, že berie dovolanie v časti niektorého z uplatnených dovolacích dôvodov späť, o zmenu uplatnených dovolacích dôvodov, na ktorú súd v zmysle § 434 CSP nemôže prihliadnuť, ak bola uplatnená po uplynutí lehoty na podanie dovolania. Pre úplnosť dovolačný súd uvádza, že napriek skutočnosti, že rozhodnutie dovolacieho súdu vo veci 1Obdo/19/2017 bolo zrušené nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 7. februára 2019 vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 421/2018, dôvody, pre ktoré bolo zrušené, sa netýkali posúdenia uplatnenej zmeny dovolacích dôvodov po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

8. V odôvodnení dovolania v časti týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd jej neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku v zmysle § 219 ods. 3 CSP na e-mailovú adresu jej právneho zástupcu, o čo požiadala v bode 5 podaného odvolania, s tým, že odvolací súd rozhodol o odvolaní rozsudkom bez nariadenia pojednávania. Mala za to, že v dôsledku uvedeného došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Na podporu správnosti svojej argumentácie poukázala na závery vyplývajúce z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci I. ÚS 5/02, ako aj z rozhodnutia dovolacieho súdu judikovaného pod č. R 14/2010 a rozhodnutia dovolacieho súdu vo veci 4Obdo/10/2019.

9. K dovolaniu podala včas vyjadrenie intervenientka na strane žalovaného, v ktorom navrhla dovolanie zamietnuť v celom rozsahu ako nedôvodné, pričom k časti dovolania týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedla, že nemá vedomosť, či odvolací súd oznámil žalobkyni miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, avšak aj v prípade, ak nie, žalobkyňa mala možnosť dozvedieť sa informáciu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku z úradnej tabule, resp. webovej stránky príslušného súdu. Zároveň uviedla, že samotná skutočnosť, že žalobkyni neboli osobitne oznámené miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, by nemala žiadny vplyv na výroky a odôvodnenie napadnutého rozsudku a neúčastou sporových strán na verejnom vyhlásení rozsudku nemohlo dôjsť k porušeniu žiadnych ich procesných práv, a teda nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolačný (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v

stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

11. Pred vecným prejednaním dovolania dovolací súd najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

12. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

13. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a b) nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnejmu rámcu a ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv, garantovaných Ústavou Slovenskej republiky. Pod pojmom „procesný postup“ (čo vyplýva aj z doteraz platnej konštantnej judikatúry NS SR k ust. § 237 ods. 1 písm. f) OSP a judikatúry Ústavného súdu SR) sa rozumie faktická (ne)činnosť súdu znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení, resp. možnosť jej aktívnej účasti v spore.

16. Podľa § 219 ods. 3 CSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

17. Žalobkyňa svoje dovolanie v časti týkajúcej sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP oprela o tvrdenie o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorý jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom označila výlučne postup odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že neoznámil e-mailom jej právnejmu zástupcovi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, hoci žalobkyňa o to odvolací súd výslovne požiadala v zmysle § 219 ods. 3 CSP v podanom odvolaní. Dovolací súd v danej súvislosti poznamenáva, že žalobkyňa v dovolaní nenamieta, že by nebola vôbec informovaná o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu vhodnými prostriedkami, t. j. na úradnej tabuli alebo na internetovej stránke súdu, namieta ale, že nebola upovedomená o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu aj špecifickým spôsobom podľa § 219 ods. 3 CSP tiež elektronickými prostriedkami. O tom, či bol zachovaný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 219 ods. 3 CSP, môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu.

18. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že dňa 30. apríla 2020 bolo súdu prvej inštancie doručené odvolanie žalobkyne súčasťou ktorého bola jej žiadosť o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami na e-mailovú adresu jej právneho zástupcu, v súlade s ustanovením § 219 ods. 3 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP. Obsah spisu nenásvedčuje tomu, že by odvolací súd, ktorý rozhodoval bez nariadenia pojednávania napriek výslovnej žiadosti žalobkyne, túto upovedomil elektronickými prostriedkami o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku. Odvolací súd síce oznámil verejné vyhlásenie rozsudku na úradnej tabuli súdu v zmysle § 219 ods. 3 prvá veta CSP (č. l. 267 - 271 spisu), avšak o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil právneho zástupcu žalobkyne elektronickými prostriedkami tak, ako o to požiadala.

19. Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (viď napr. sp. zn. 3Cdo 179/2010, 7Cdo 192/2013, 3Cdo 714/2015, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1, ročník 2016, pod č. R 9/2016, 7Cdo/151/2017), poukázal na ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer verejného vyhlásenia rozsudku, dospel k rovnakému záveru o procesnej vade tejto povahy a uviedol, že ak odvolací súd nerešpektuje predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok, odníma účastníkovi možnosť pred súdom konať a v zmysle § 219 ods. 3 CSP došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie. Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd túto námietku žalobkyne považoval za dôvodnú.

20. Verejné vyhlásenie rozsudku nie je len formálny, samoučelný úkon súdu. Pri verejnom vyhlásení rozsudku má len tá strana sporu, ktorá bola riadne oboznámená s časom a miestom verejného vyhlásenia možnosť uplatniť svoje procesné práva, priznané jej pri tomto procesnom úkone súdu. Obsahom procesného oprávnenia strany sporu pri kontrole súdu vyhlasujúceho rozsudok je predovšetkým jej oprávnenie preveriť, či bol rozsudok v jej veci vôbec vyhlásený (to má význam z hľadiska jeho vedomosti, či je súd rozsudkom viazaný, a ak áno, akým rozsudkom - akými konkrétnymi výrokmi). Neprehliadnuteľným oprávnením strany sporu je právo oboznámiť sa s tým, v akom zložení súd vyhlásil rozsudok (viď tiež § 420 písm. e) CSP) a s akým odôvodnením.

21. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v odseku 12. odôvodnenia jeho uznesenia z 24. augusta 2023 č. k. II. ÚS/391/2023-14 konštatoval, že pokiaľ strana sporu bola o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku oboznámená zverejnením oznámenia na oznamovacej/úradnej tabuli súdu, či internetovej stránke súdu (prípadne písomne), avšak nie aj prostredníctvom elektronických prostriedkov, a to napriek tomu, že strana sporu o to požiadala, ide o zjavne nezákonný postup súdu a dochádza k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom a naplneniu prípustnosti dovolania z tohto dôvodu (rovnaké konštatovanie pozri v uznesení najvyššieho súdu zo 7. októbra 2015 vo veci 3Cdo/714/2015, publikovanom ako R 9/2016, a v ňom bohato citovanú prejudikatúru).

22. Ústavný súd taktiež v odseku 21 odôvodnenia uznesenia z 19. decembra 2023 č. k. IV. ÚS 683/2023-16 konštatoval, že nepochybne v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu k vade zmätočnosti dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s § 219 ods. 3 CSP (predtým § 214 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomí elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý požiadal o také doručovanie písomností (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/227/2013, 7Cdo/192/2013 a 5Cdo/14/2018). V uvedenej veci však ústavný súd vyslovil záver, že vzhľadom na doručenie upovedomenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na inú ako sťažovateľom uvedenú e-mailovú adresu, sťažovateľ nebol diskvalifikovaný z možnosti uplatňovať jeho procesné práva priznané mu Civilným sporovým poriadkom.

23. Vychádzajúc z uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené, a že uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý nezodpovedal § 219 ods. 3 CSP došlo k vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá porušenie práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces, preto rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu podľa § 450 CSP na ďalšie konanie. Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP (ktoré zakladá prípustnosť a aj dôvodnosť

dovolania), dovolací súd sa už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 CSP, pretože v danom štádiu konania by to bolo nadbytočné (viď bod 28 uznesenia Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/1/2018 z 21. marca 2018, z ktorého vyplýva, že „dovolací súd sa z povahy dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 CSP zaoberá najprv týmto dovolacím dôvodom, a ak zistí, že je daný, dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 CSP sa už nezaobera, pretože by to bolo neefektívne. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 CSP zakladá totiž nie len prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania“).

24. Vzhľadom na skutočnosť, že v dôsledku okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy, ktorou bola zmenená okrem iných aj funkčná príslušnosť odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch, je od 1. júna 2023 daná podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP v spojení s § 22 písm. e) CSP a § 3 ods. 5 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. funkčná príslušnosť Krajského súdu v Košiciach ako jedného zo súdov výhradne špecializovaných na konania o odvolaniach proti rozhodnutiam vydaným v obchodnoprávných sporoch všetkými súdmi prvej inštancie vo vlastnom obvode, dovolací súd vrátil vec na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.

25. V ďalšom konaní bude úlohou Krajského súdu v Košiciach vec prejednať a opätovne rozhodnúť za rešpektovania vyššie uvedených záverov dovolacieho súdu.

26. S poukazom na kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu vo veci samej dovolací súd zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania, keďže v danom prípade nebol viazaný rozsahom podaného dovolania s poukazom na ustanovenie § 439 písm. a) CSP. Uznesenie o výške náhrady trov konania je závislé od existencie rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania. V prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Judikatúra NS SR (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania by uznesenie o výške náhrady trov konania stratilo podklad, bez väzby na rozhodnutie o priznaní nároku na náhradu trov konania, čo by odporovalo aj princípu právnej istoty (I. ÚS 549/2015, 2Obdo/59/2021, 3Obdo/25/2022).

27. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.